

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายนภดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๘/๒๕๖๖

เรื่องพิจารณาที่ ๒๒/๒๕๖๖

วันที่ ๑๕ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๖

ระหว่าง { ศาลจังหวัดชลบุรี ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๕ วรรคสาม และมาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ ได้บัญญัติขึ้นเพื่อเป็นหลักประกันว่าสิทธิและเสรีภาพของประชาชน
ย่อมได้รับความคุ้มครอง ส่วนมาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติที่รับรองความเสมอภาคของบุคคลโดยบัญญัติ
หลักความเท่าเทียมกันของบุคคล การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลจะกระทำได้ แต่มาตรการ
ที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น
ไม่ถึงว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

ข้อโต้แย้งของจำเลยทั้งสามว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๕ วรรคสาม
ที่บัญญัติว่า “... ห้ามมิให้ศาลถามคำให้การจำเลย และก่อนที่ศาลประทับฟ้องมิให้ถือว่าจำเลยอยู่
ในฐานะเช่นนั้น” เป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อหลักความเสมอภาคและหลักการรับฟังความทุกฝ่าย เนื่องจาก
ศาลนำหลักการที่ว่าในชั้นไต่สวนมูลฟ้องจำเลยยังไม่อยู่ในฐานะเช่นนั้นมาเป็นเหตุผลปฏิเสธการรับฟัง
เอกสารหรือหลักฐานของจำเลย จำกัดสิทธิในการต่อสู้คดีของจำเลยเพื่อพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าคดีของโจทก์
ไม่มีมูลที่ศาลจะประทับฟ้อง เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๗ นั้น

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๕ วรรคสาม บัญญัติว่า “ในคดี
ราษฎรเป็นโจทก์ ศาลมีอำนาจไต่สวนมูลฟ้องลับหลังจำเลย ให้ศาลส่งสำเนาฟ้องแก่จำเลยรายตัวไป

๓๖๐

กับแจ้งวันนัดไต่สวนให้จำเลยทราบ จำเลยจะมาฟังการไต่สวนมูลฟ้อง โดยตั้งทนายให้ซักค้านพยานโจทก์ด้วยหรือไม่ก็ได้ หรือจำเลยจะไม่มา แต่ตั้งทนายมาซักค้านพยานโจทก์ก็ได้ ห้ามมิให้ศาลถามคำให้การจำเลย และก่อนที่ศาลประทับฟ้องมิให้ถือว่าจำเลยอยู่ในฐานะเช่นนั้น”

เห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คือกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อกำหนดวิธีการดำเนินคดีทางอาญาต่อผู้ต้องหา ตั้งแต่การถูกจับกุม สอบสวน การพิจารณาคดีชั้นศาล และการสั่งลงโทษ กฎหมายนี้ทำหน้าที่วางกรอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งตำรวจ อัยการ และผู้พิพากษา ให้ถูกจำกัดเพื่อสิทธิการได้รับการพิจารณาคดีที่เป็นธรรมของจำเลย และทำให้การดำเนินกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างเรียบร้อยและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย

การฟ้องคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้กำหนดผู้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลไว้ ๒ กรณี คือ

๑. กรณีราษฎรเป็นโจทก์ ผู้เสียหายสามารถฟ้องคดีอาญาต่อศาลที่มีเขตอำนาจได้โดยตรงโดยไม่ต้องผ่านกระบวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน ศาลจำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้องเสมอเนื่องจากเป็นคดีที่ยังไม่ผ่านการตรวจสอบกลั่นกรองจากพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ หรืออาจผ่านการสอบสวนแล้วแต่พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง อันเป็นการป้องกันการดำเนินคดีอาญาที่เป็นการกลั่นแกล้งผู้อื่นโดยนาคติที่ไม่มีมูลหรือขาดพยานหลักฐานสนับสนุนมาฟ้องต่อศาล หรืออาศัยกระบวนการยุติธรรมเพื่อแสวงหาประโยชน์อย่างอื่น และเพื่อคุ้มครองจำเลยมิให้ต้องได้รับความเดือดร้อนจากการตกเป็นจำเลยในคดีอาญาจนกว่าศาลจะตรวจสอบแล้วว่าคดีมีมูล ดังนั้น แม้จำเลยจะถูกฟ้องยังศาล โดยข้อหาว่ากระทำผิดแล้ว หากศาลยังไม่มีคำสั่งประทับฟ้อง จำเลยก็ยังไม่มีความเป็นจำเลย

๒. กรณีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ผู้เสียหายจะต้องร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นในเขตอำนาจ พนักงานสอบสวนจะทำการสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานสรุปสำนวนเสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการ เมื่อพนักงานอัยการได้รับสำนวนและความเห็นของพนักงานสอบสวนแล้วจะพิจารณาว่าควรสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้อง หรืองดการสอบสวน หรือสั่งสอบสวนเพิ่มเติม และเมื่อพนักงานอัยการพิจารณาพยานหลักฐานที่ได้จากการสอบสวนแล้ว เห็นว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าผู้ต้องหากระทำความผิดก็จะออกคำสั่งฟ้องและฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล กรณีนี้ เมื่อผู้ต้องหาถูกฟ้องต่อศาลโดยข้อหาว่าได้กระทำความผิด ผู้ต้องหาย่อมมีสถานะเป็นจำเลยทันที ศาลจึงไม่จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าเห็นสมควรศาลจะสั่งให้ไต่สวนมูลฟ้องก่อนก็ได้ อันสืบเนื่องจากคดีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ได้ผ่าน

๐๗

การตรวจสอบกลิ่นกรองโดยองค์กรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาถึงสองชั้น ได้แก่ พนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการแล้ว

การที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๕ วรรคสาม บัญญัติว่า “... ห้ามมิให้ศาลถามคำให้การจำเลย และก่อนที่ศาลประทับฟ้องมิให้ถือว่าจำเลยอยู่ในฐานะเช่นนั้น” หมายถึงหากศาลยังไม่มีคำสั่งประทับฟ้อง จำเลยย่อมยังไม่มีฐานะเป็นจำเลย ในวันไต่สวนมูลฟ้องจึงไม่ต้องมีตัวจำเลยมาศาล จำเลยมีสิทธิที่จะมาฟังการไต่สวนมูลฟ้องหรือไม่ก็ได้ หากจำเลยไม่มาศาลในวันไต่สวนมูลฟ้อง ศาลมีอำนาจไต่สวนมูลฟ้องลับหลังจำเลย และให้ศาลส่งสำเนาฟ้องแก่จำเลยเป็นรายตัวและแจ้งวันนัดไต่สวนให้จำเลยทราบ โดยศาลไม่อาจถามคำให้การจำเลยได้ เพื่อเป็นการคุ้มครองจำเลยตามหลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด หรือเพื่อมิให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องเดือดร้อนกับการไต่สวนมูลฟ้อง ไม่ต้องมาศาลในเวลาพิจารณาคดีหรือนำเสนอพยาน ไม่ต้องจัดหาหลักประกันในระหว่างถูกควบคุมจนกว่าศาลจะไต่สวนแล้วเห็นว่ามีมูลและประทับฟ้อง เนื่องจากการไต่สวนมูลฟ้องเป็นเพียงกระบวนการตรวจสอบในขั้นต้นก่อนการพิจารณาคดีของศาลว่าคดีที่โจทก์ฟ้องนี้มีมูลเพียงพอที่ศาลสมควรจะสั่งประทับฟ้องโจทก์ไว้พิจารณาหรือไม่ ยังไม่ใช้ชั้นพิจารณาว่าจำเลยมีความผิดหรือเป็นผู้บริสุทธิ์ จำเลยจึงไม่มีอำนาจในการนำพยานมาสู้บตามมาตรา ๑๖๕ วรรคสอง อย่งไรก็ดี แม้ว่าการไต่สวนมูลฟ้องศาลไม่อาจถามคำให้การจำเลยและจำเลยไม่มีอำนาจในการนำพยานมาสู้บได้ก็ตาม แต่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๕ วรรคสาม ได้ให้สิทธิจำเลยแต่งตั้งทนายมาซักค้านพยานโจทก์ เพื่อตรวจสอบว่าพยานหลักฐานโจทก์ที่นำมาสู้บนั้นมีความน่าเชื่อถือเพียงใด

ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๕ วรรคสาม ดังกล่าว จึงเป็นการไต่สวนมูลฟ้องที่เป็นไปตามหลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และมีการรับฟังความทุกฝ่าย เป็นการประกันสิทธิในการคุ้มครองสิทธิของจำเลยให้มีโอกาสต่อสู้คดีอย่างเต็มที่แล้ว เป็นการปฏิบัติต่อบุคคลที่แตกต่างกันในสาระสำคัญแตกต่างกันออกไปตามลักษณะเฉพาะแต่ละกรณี จึงไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ขัดต่อหลักความเสมอภาค และไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง

สำหรับข้อโต้แย้งที่ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “คำสั่งของศาลที่ให้คดีมีมูลย่อมเด็ดขาด แต่คำสั่งที่ว่าคดีไม่มีมูลนั้นโจทก์มีอำนาจอุทธรณ์ฎีกาได้ตามบทบัญญัติว่าด้วยลักษณะอุทธรณ์ฎีกา” เป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อหลักความเสมอภาค หลักการรับฟังความทุกฝ่าย และจำกัดการใช้สิทธิของบุคคลตามกระบวนการยุติธรรม ขัดต่อหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๗ นั้น

๒๓๐

เห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง จะกำหนดสิทธิของคู่ความในการอุทธรณ์คำสั่งศาลในชั้นไต่สวนมูลฟ้องไว้แตกต่างกัน โดยกำหนดให้คำสั่งศาลที่ให้คดีมีมูลเป็นเด็ดขาด เนื่องจากคำสั่งศาลที่ให้คดีมีมูลส่งผลให้คดีเข้าสู่กระบวนการพิจารณาพิพากษาของศาล หากจำเลยเห็นว่าตนไม่ได้กระทำความผิดก็สามารถนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ต่อศาลได้ ส่วนคำสั่งศาลที่ให้คดีไม่มีมูลนั้น โจทก์มีอำนาจอุทธรณ์ฎีกาได้ เนื่องจากคดีไม่มีมูลนั้นทำให้คดีเสร็จไปจากศาล ไม่มีอะไรที่ศาลจะต้องพิจารณาอีกแล้ว โจทก์ชอบที่จะเสนอพยานหลักฐานให้ศาลชั้นเหนือขึ้นไปพิจารณาทบทวนได้ ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง ไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ขัดต่อหลักความเสมอภาค อีกทั้งได้ให้หลักประกันความเป็นธรรมแก่คู่ความในการต่อสู้คดีอย่างเต็มที่แล้ว มิได้เป็นการขัดต่อหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองไว้ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๕ วรรคสาม และมาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง

(นายนภดล เทพพิทักษ์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ